

VII. ЕС И МНОГОСТРАННИТЕ ТЪРГОВСКИ ПРЕГОВОРИ

1. ГАТТ и СТО
2. Предимства на многостранните търговски преговори
3. Кръгове от преговори до Уругвайския кръг
4. Уругвайският кръг и неговите резултати
5. Правна основа за участието на ЕС в преговорите
6. Особености на Кръга Доха

1. **А) подписване на ГАТТ 1948** “Черният четвъртък” – 24.10.1929 г. – начало на “Великата депресия”. Срив на акциите, спадане на икономическата активност, увеличаване на безработицата, засилване на дирижизма (Кейнс) и на търговския протекционизъм.

Това състояние на нещата се запазва и непосредствено след края на Втората световна война.

За преодоляване на търговския протекционизъм САЩ иницират създаването на Международна търговска организация, като част от глобалната триада, заедно с МВФ и Международната банка за възстановяване и развитие (наричана Световна банка).

Основната цел на МТО в тогавашните условия е била провеждането на многостранни търговски преговори за чувствително намаляване на митата. ¹

Първите многостранни тарифни преговори започват през 1946 г. в Женева. Паралелно в Лондон се учредява Подготвителен комитет за създаването на Международна търговска организация (на снимката по-долу)

Church House (Лондон 1946)

От 1.1.1948 г. влиза в сила Общото споразумение за митата и търговията (General Agreement on Tariffs and Trade (GATT). То, както и устава за създаване на МОТ са подписани от 23 страни, сред които са и САЩ, Великобритания, Франция, Белгия, Холандия, Люксембург, Австрия и Чехословакия (Германия още не е станала независима държава).

На снимката – конференцията в Хавана през 1947 г.

Поради наличието на елементи на наднационално регулиране Конгресът на САЩ отказва да ратифицира Устава на МОТ.

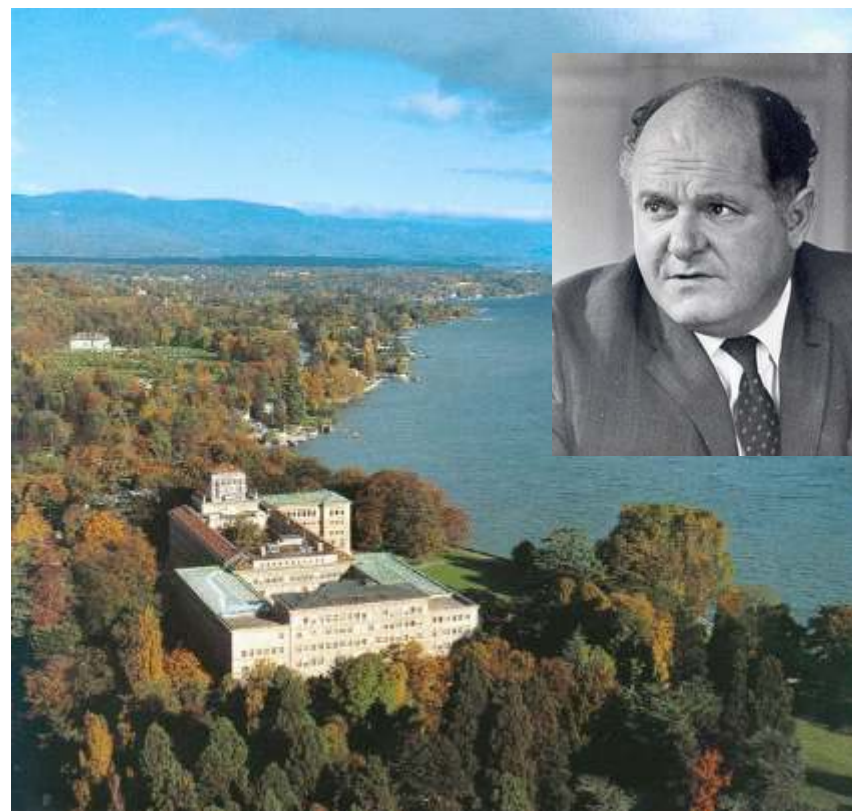
Остава в сила ГАТТ, междуправителствено споразумение, което не се нуждае от ратификация в Конгреса. Сега е в сила ГАТТ 1994, което след Уругвайския кръг от многостранните преговори замести предишното споразумение от Хавана – ГАТТ 1948.

Б) Секретариат на ГАТТ

През периода 1948 – 1995 г. ролята на МОТ всъщност изпълнява Секретариата на ГАТТ в Женева - на снимката.

Липсата на устав на организацията ограничава нейната легитимност при взимането на задължителни наднационални решения. Това пречи на арбитражната дейност в рамките на ГАТТ. За да се наложи едно арбитражно решение е необходимо съгласието на виновната страна.

Въпреки това Секретариата на ГАТТ изиграва много полезна роля, особено подготовката и провеждането на отделните кръгове на многостранните Търговски преговори.

Първи изпълнителен директор на Секретариата на ГАТТ (1948-1968 г.) е Eric Wyndham-White, икономист и политик от Великобритания (на снимката). От 1965 г. – Генерален директор на ГАТТ.

През този период, до влизането на Великобритания в ЕИО от 1.1.1973 г., ЕИО влиза в известни противоречия със секретариат на ГАТТ и арбитражните му функции поради протекционизма на Общата аграрна политика и специалните връзки с бившите колонии – Ломейски конвенции (сега отношения със страните от АКТ).

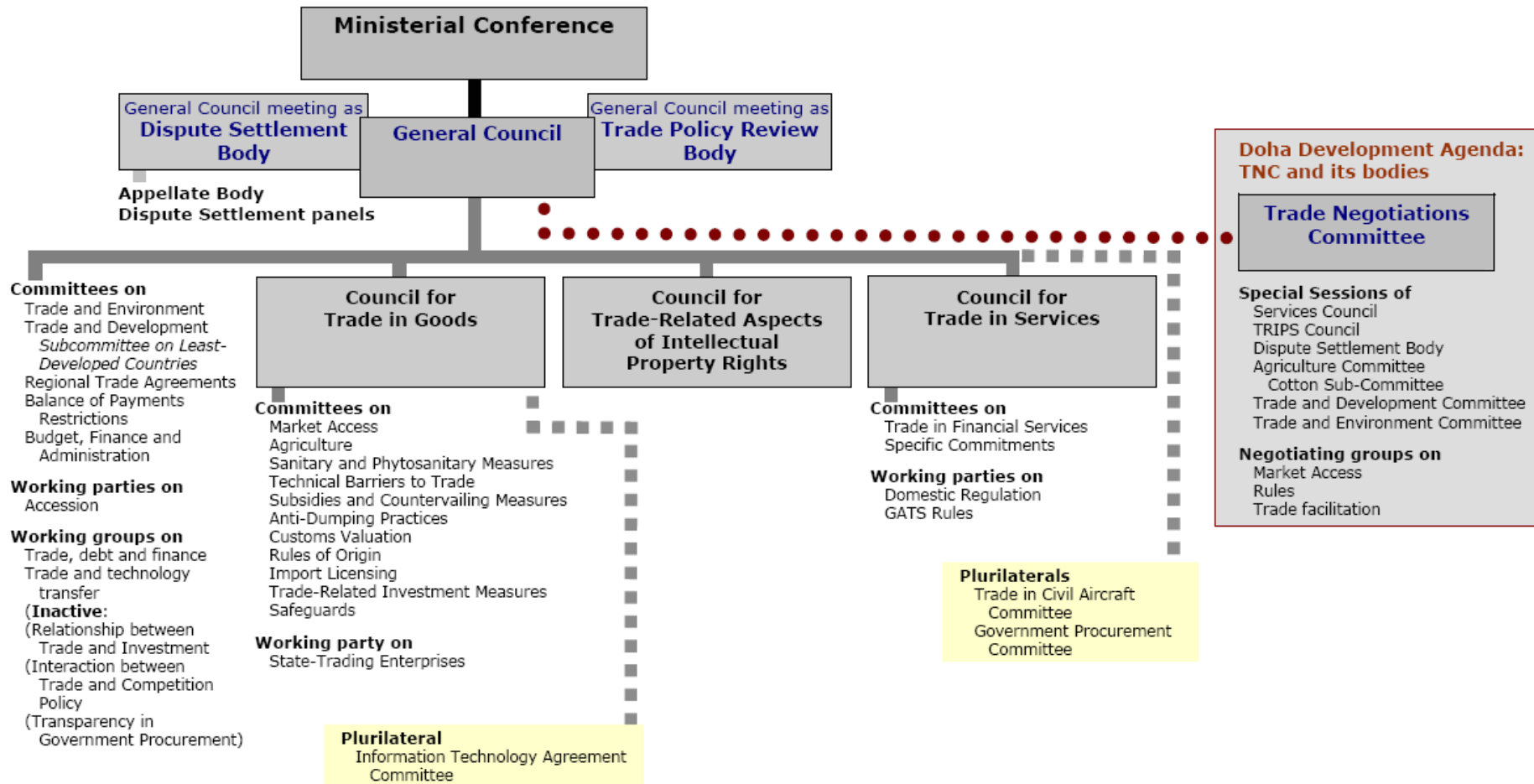
В) Структура на СТО

СТО съществува от 1.1.1995 г.
Организационната ѝ структура е следната:

- Конференция на министрите (действа като Общо събрание). Това е най-висшия орган на СТО и едновременно орган за воденето на многостранните преговори.
- Генерален съвет (General Council) – това е изпълнителният орган на СТО. Едновременно той заседава и като **Орган за преглед на търговската политика** (Trade policy review body) и като **Орган за решаване на спорове** (Dispute settlement body). **На генералния съвет са подчинени специализираните съвети, комитети, работни групи (общо над 10):**
  - ✓ Съвет за търговията със стоки (Council for Trade in Goods). Към него има 11 тематични комитета, например за достъпа до пазара, антидъмпинга, произхода на стоките, селското стопанство и др..
  - ✓ Съветът за свързаните с търговията аспекти на правата върху интелектуалната собственост (Council for Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights)
  - ✓ Съветът за търговията с услуги (Council for Trade in Services). Към него има 2 комитета, единият е за финансовите услуги.
- ✓ По-важни структури извън трите специализирани съвета: Комитет “Търговия и околна среда”, Комитет “Търговия и развитие”, Комитет “Регионални търговски споразумения”, Работна група “Търговия и трансфер на технологии”. Има работни групи, които не работят, например Работна група “Връзка между търговия и инвестиции”.

WTO structure

All WTO members may participate in all councils, committees, etc, except Appellate Body, Dispute Settlement panels, and plurilateral committees.

Key

- Reporting to General Council (or a subsidiary)
- Reporting to Dispute Settlement Body
- ■ ■ ■ ■ Plurilateral committees inform the General Council or Goods Council of their activities, although these agreements are not signed by all WTO members
- ● ● ● ● Trade Negotiations Committee reports to General Council

The General Council also meets as the Trade Policy Review Body and Dispute Settlement Body

2. Предимства на многостранните търговски преговори:

- Икономия от мащаба по отношение на темпа на либерализация.
- Възможност за коалиции и за по-ефективна защита на интересите (позициите).
- По-голяма отговорност при неспазване на договореностите, тъй като се носи отговорност пред авторитетен международен орган, свързан и с ООН.
- Възможност за постепенно разширяване на кръга от въпроси, свързани с търговията, които могат да се обсъждат и евентуално подлагат на международно (глобално) регулиране.
- Реципрочност в отстъпките на една много по-широка основа, което позволява по-ефикасно да се неутрализират загубите при импорто-заместващи отрасли с ползи при експортно ориентирани отрасли.
- По-добри възможности за демонстриране на взаимната изгода от либерализацията, тъй като могат да се отчитат и глобалните ползи. Когато се оперира на двустранна основа е възможно да не се получи полза (създаване на благоденствие и на търговия) при някои редукиции на митата, тъй като съответното производство може да е неконкурентоспособно и в двете договарящи се страни, докато при редукициите на многостранна основа създаването на благоденствие и търговия е почти винаги гарантирано.
- Изключва се риска от пренасочване на търговски потоци, който съществува при тарифни редукиции на двустранна основа.
- Постига се по-голяма прозрачност и предсказуемост на търговската политика

3. Кръгове на преговори до Уругвайския кръг

Години	Название	Засегнати теми Резултати	Роля на ЕС (ЕИО)
1947 – 1948	Женева раунд	Мита. Намалени са 45 000 позиции, (20% от търговията). Преди кръга средното ефективно мито при промишлените стоки е било около 40%	Няма
1949 г.	Енеси раунд Annecy, France	Мита. Намалени са 5 000 позиции	Няма
1951 г.	Торки раунд Torquay, England	Мита. Намалени 8 700 позиции.	Няма
1956 г.	Женева раунд	Мита. Редукциите са със стойност 2,5 млрд. дол. годишно.	Слабо изразена
1960 – 1962 г.	Дилън раунд	Мита. След този кръг средното ефективно мито при промишлените стоки е около 12%. Редукциите са със стойност 5,0 млрд. дол. годишно.	Слабо изразена
1963 – 1967 г.	Кенеди раунд	Мита. Много големи съкращения. Стойност на редукциите – 40 млрд. дол. годишно Нелоялни търговски практики. Дадена е дефиниция на дъмпинга и са обявени за допустими антидъмпинговите мерки.	Слабо изразена

1973 – 1979 г.	Токио раунд	<p>Мита. След редуциите средното ефективно мито при промишлените стоки е около 5%.</p> <p>Количествени ограничения. Обявени са за неприемливи.</p> <p>Нелоялни търговски практики. Развити са правилата за антидъмпинговите защитни мерки.</p> <p>Субсидии. Прави се разграничение на приемливи и неприемливи субсидии. При неприемливите – защитни мерки.</p> <p>Обществените поръчки. Прави се опит за налагане на национален режим, но остава като пожелание.</p> <p>Технически бариери пред търговията. Изтъква се необходимостта от споразумение.</p>	Умерена
----------------	-------------	--	---------

4. Уругвайският кръг и неговите резултати

Започва в [Punta del Este](#) in [Uruguay](#) и затова носи това име. Накрая в Маракеш (Мароко) през 1994 г. се подписват 30 споразумения, които влизат в сила от 1.1.1995 г. Едно от тях е за създаването и функционирането на СТО. В момента СТО наблюдава изпълнението на 60 глобални споразумения по търговията и свързаните с нея въпроси.

По важните споразумения от Уругвайския кръг са:

- ✓ **ГАТТ 1994 – General Agreement on Tariffs and Trade 1994**
- ✓ **ГАТС – General Agreement on Trade in Services**
(специфични индивидуални ангажименти за подобряване на достъпа до пазара)
- ✓ **Споразумение за ТРИПС - Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights**
(минимални стандарти за защита по видове собственост)
- ✓ **Споразумението за ТРИМС – Agreement on Trade-Related Investment Measures**
(недопустими ограничения на търговията, свързани с инвестициите)
- ✓ **Споразумение по техническите бариери пред търговията – Agreement on Technical Barriers to Trade**
(национален режим, подобряване на достъпа до пазара, своевременно уведомяване)
- ✓ **Споразумение по текстила и облеклото**
(постепенно премахване на количествени ограничения, асиметричност при прилагането)
- ✓ **Споразумение по селското стопанство**
(тарифизация и намаляване на пречките, гарантиране на минимален достъпа до пазара)
- ✓ **Споразумение по санитарните и фитосанитарните мерки**
(взаимно признаване на сертификатите)
- ✓ **Споразумение по прилагането на чл. VI от ГАТТ (антидъмпингови мерки)**
- ✓ **Споразумение по прилагането на чл. VII от ГАТТ (Митническа облагаема стойност)**
- ✓ **Споразумение по субсидиите и компенсиращите ги мерки**

5. Правна основа за участието на ЕС в преговорите

Член 207 наДФЕС (предишен член 133 на ДЕО)

- **2. Европейският парламент и Съветът, като действат чрез регламенти в съответствие с обикновената законодателна процедура, приемат мерки за определяне на рамката, в която се осъществява общата търговска политика.**
- **3. Когато трябва да се договарят и сключват споразумения с една или повече трети страни или международни организации, се прилага член 218 при спазване на специфичните разпоредби на настоящия член.**
- **Комисията представя препоръки на Съвета, който я упълномощава да започне необходимите преговори. Съветът и Комисията са длъжни да следят за съвместимостта на договорените споразумения с вътрешните политики и правила на Съюза.**

Тези преговори се водят от Комисията в консултация със специален комитет, назначен от Съвета, който я подпомага в тази задача, и в рамките на указанията, които Съветът може да ѝ отправи. Комисията докладва редовно на специалния комитет, както и на Европейския парламент, относно хода на преговорите.

Член 207 на ДФЕС (предишен член 133 на ДЕО)

- 4. Съветът действа с квалифицирано мнозинство относно договарянето и сключването на споразуменията, посочени в параграф 3.
- По отношение на договарянето и сключването на споразумения в областта на търговията с услуги и търговските аспекти на интелектуалната собственост, както и по отношение на преките чуждестранни инвестиции, Съветът действа с единодушие, когато съответното споразумение съдържа разпоредби, за които се изисква единодушие за приемането на вътрешни правила.

Съветът действа с единодушие и относно договарянето и сключването на споразумения:

- а) в областта на търговията с културни и аудиовизуални услуги, когато съществува риск тези споразумения да засегнат културното и езиково многообразие на Съюза;
- б) в областта на търговията със социални, образователни и здравни услуги, когато съществува риск тези споразумения сериозно да нарушат организацията на тези услуги на национално равнище и да засегнат отговорността на държавите-членки по предоставянето на тези услуги.

6. Особенности на Кръга Доха

Кръгът започва през 2001 г. в столицата на Катар – Доха. Планирано е било да започне през 1999 г. в Сиатъл и да се нарича “Сиатъл раунд”, или “Раунд на хилядолетието” – Millennium Round, но демонстрации попречват това да стане.

А) Основни позиции на ЕС

- ✓ При търговията с промишлени стоки – премахване на тарифните пикове;
- ✓ При търговията с аграрни стоки – премахване на експортните субсидии;
- ✓ Уеднаквяване на антидъмпинговите мерки (САЩ, ЕС и др.);
- ✓ При техническите бариери – по-голяма прозрачност (Азия, САЩ заради различните нива на стандарти), намаляване на ненужни митнически формалности и изисквания за безопасност (Япония, Китай);
- ✓ При търговията с услуги – ограничаване на държавния и общински монопол, но ЕС допуска изключения за някои развиващи се страни;
- ✓ При обществените поръчки – включване на повече държави в съществуващите договорености, по-голяма прозрачност и премахване на скритата дискриминация (Азия, САЩ и др.);
- ✓ При интелектуалната собственост – стриктно спазване на TRIPRs, защита на географските индикации, ограничаване на задължителното лицензиране;
- ✓ При устойчивото развитие – спазване на подписаните международни споразумения от гледна точка на търговското регулиране и допускане на преференции, свързани с устойчивото развитие.

- ЕС специално подчертава връзката търговия – развитие. По инициатива на ЕС – Програма за развитие от Доха
- (Doha Development Agenda) – пакетен подход, обвързване на отстъпките на РС с отстъпки на ЕС (ОИСП). Но се запазва асиметрията (по-дълги преходни периоди, изключения, техническа помощ, специален режим за вай.слабо развитите страни).
- Конкретни отстъпки на ЕС – при аграрните стоки след 2013 г. без експортни субсидии и рязко намаляване на другите субсидии. При търговията с услуги – специални (несиметрични) права за РС. При интелектуалната собственост – задължително лицензиране, т.е. лицензиране при по-изгодни условия за потребителите – за важни лекарства за СПИН, малария, туберкулоза. При ОСП – “Всичко освен оръжие”.

Б) Основни играчи в многостранните търговски преговори:

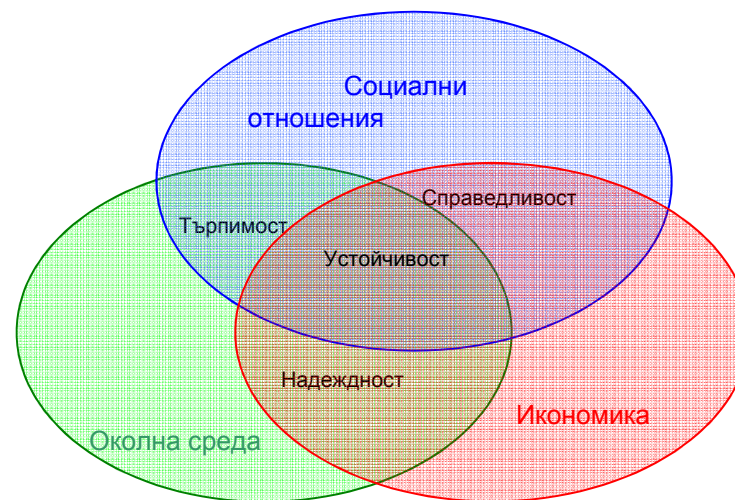
- ❖ ЕС, САЩ, Япония (ОИСП),
- ❖ Групата на 4-те (БРИК – Бразилия, Русия, Индия и Китай), вече и с Южна Африка,
- ❖ Кейрнска група: Северна Америка - Канада: Централна и Южна Америка - Аржентина, Бразилия, Чили, Боливия, Колумбия, Парагвай, Коста Рика, Гватемала; Азия - Индонезия, Малайзия, Филипините, Тайланд; Африка –ЮАР;
- ❖ G90 (развиващите се страни от Африка и Азия, преди се наричаха Г77 или Арушка група)

В) Акцент върху устойчивото развитие

✓ В Стратегията за устойчиво развитие, разработена от Европейската комисия през периода 1999 – 2001 г. и по-специално в нейния раздел “Глобално партньорство за устойчиво развитие” се изтъква, че глобализацията трябва да върви заедно с мерки, разработени за предотвратяване или смекчаване на отрицателните ефекти от нейното налагане.

✓ В същия документ за търговията се подчертава необходимостта в СТО ЕС да защитава не само своите интереси, но и интересите на най-слабо развитите страни.

✓ В програмите за оказване на техническа помощ трябва да има и проекти за укрепване на позициите на развиващите се страни в СТО.

г) Помощ за търговия (Aid for Trade)

В програмите за оказване на техническа помощ трябва да има и проекти за укрепване на позициите на развиващите се страни в СТО, както и за изпълнение на техните ангажменти по многостранните търговски споразумения.

Това е координирана политика на всички развити страни в рамките на ОИСР.

Д) Въпросът за еко-митата

В ЕС има екоданъци върху горивата и ел. енергията – възможно ли е въвеждането и на еко (изравнителни) вносни мита срещу държавите, които не спазват минималните еко стандарти (например за допустимите емисии на парникови газове)?

Засега отговорът е – не, тъй като загубите ще са по-големи от ползите. Залага се на стимулирането, а не на санкционирането – GSP +.

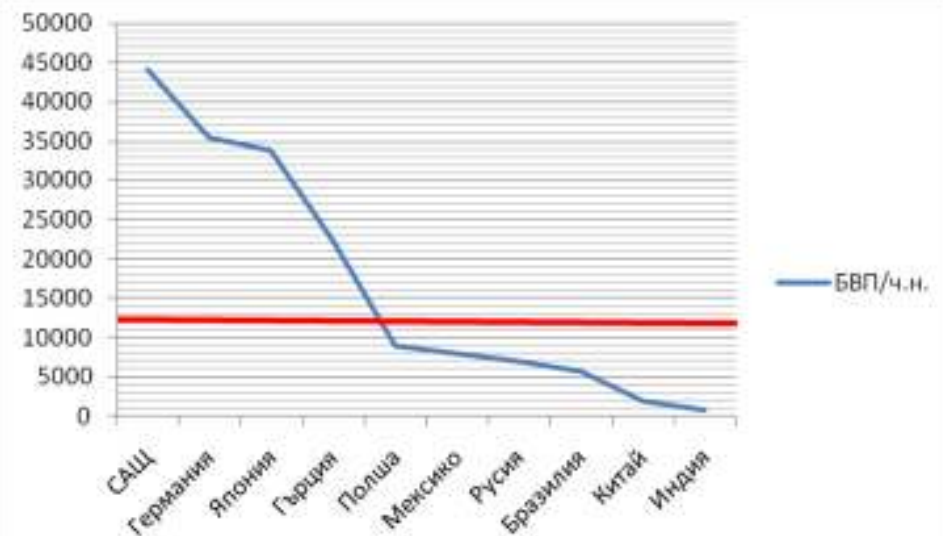
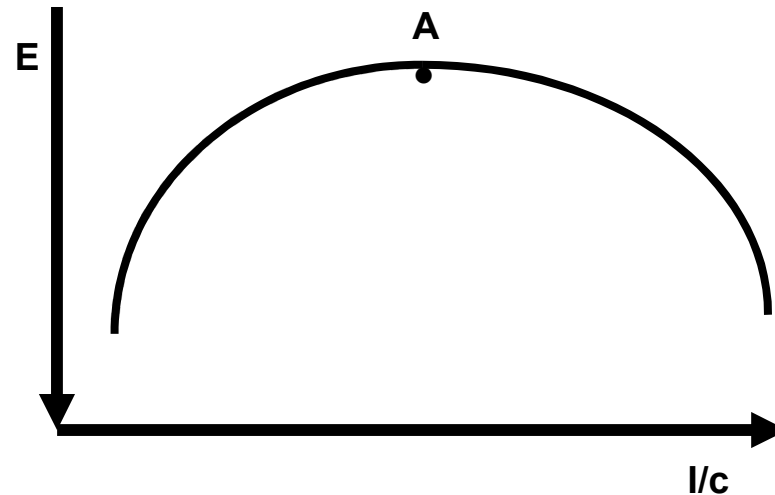
Остава обаче стратегическата цел:

постепенното въвеждане и спазване на глобални минимални задължителни изисквания от екологичен характер при производството и търговията със стоки и услуги, така, както това бе направено в рамките на единния вътрешен пазар на ЕС.

Иначе ще има постоянни проблеми с глобалната конкурентноспособност заради различните екостандарти.

При използване на метода “Кривата на Кузнец” се получава следния резултат: при съхраняване на сегашните темпове на нарастване на БВП Русия ще достигне т. “А” след 9 г., Мексико след 12, Китай след 20, Бразилия – след 31, Индия след 38.

На графиката “Е” е степента на екологично въздействие (разрушаване на околната среда), причинено от обществото, “I/c” е брутният вътрешен продукт на човек от населението в съответната страна. $E = f(I/c)$

Е) Движението “Честната търговия” (Fair Trade)

- Намаляване на бедността в глобален мащаб чрез преференциални търговски мерки – Всичко освен оръжие с нулеви мита от 50 най-слабо развити страни (GSP ++)
- Честна търговия (честно заплащане на труда; спазване на минимални стандарти за социална защита и социални права). Инициатори са НПО (Network of European World Shops, European Fair Trade Association, International Federation for Alternative Trade), но концепцията се подкрепя и от Европейската комисия. Стоките, произведени в съответствие с правилата за честна търговия получават специален знак (например шоколад) и струват по-скъпо. Разликата отива за фирмите, спазващи правилата за честна търговия.
- Обвързване на техническата помощ в областта на търговията със спазването на определени основни права и свободи (например отмяна на смъртното наказание или за недискриминация)

По данни на Европейската комисия в западноевропейските страни в края на миналия век е имало около 3000 “Световни магазини” и повече от 70 000 обособени щанда и пунктове за продажба на стоки, произведени в съответствие с концепцията за честна търговия.

